

KONU
15

ACİL SERVİSTE KRİTİK BAKIM

Prof. Dr. Ayla Yava, Dr. Öğr. Üyesi Aynur Koyuncu

GİRİŞ

Kritik bakım kavramı, kritik hasta ya da potansiyel olarak kritik olma özelliği taşıyan hasta tanımı yapıldıktan hemen sonra gelişmeye başlamıştır. İlk kez 1900'lü yılların başında Birinci Dünya Savaşı sırasında kritik hasta/yaralı tanımı kullanılmış, ancak ilk kritik bakım üniteleri 1940'lı yıllarda kurulmuştur. Daha yakından izlenme gereksinimi olan hastaları bir araya getirerek sağlık personeli ve kaynakların çoğunun buraya yönltilmesinin, hasta bakımında daha etkili ve ekonomik olacağı görüşü 1960'lardan sonra kabul edilmiştir.

Acil servislerin gelişimi ise 1960'lı yıllara rastlamaktadır. Acil bakım gerektiren ve önceliği olan travma hastalarının tedavi ve bakımlarının hızlı bir şekilde yapılması ile daha fazla yaşam kurtarma şansının olduğunun keşfedilmesi sonucu hastanelerde acil hasta kabul eden bir ünite kurulması gerektiği ortaya çıkmıştır. İlk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde büyük hastanelerin bir üniteleri acil hasta kabul edilen ünitelere dönüştürülmüştür. Daha sonraları acil bölümü/ünitesi ya da servisi olarak isimlendirilen bu alanlarda ilk yardım, acil tedavi ve bakımı uygulanan hastaların transferlerinin gerçekleştirilmesine kadar geçen sürede beklemeleri için yoğun bakım ünitesine benzer özellikleri olan kritik bakım üniteleri ya da acil hasta izlem odaları oluşturulmaya başlanmıştır. Günümüzde acil servislerin çoğunda hasta takip odaları bulunmasına rağmen, invaziv hasta monitorizasyonuna olanak sağlayan teknolojik olarak gelişmiş acil servis üniteleri sınırlı sayıdadır. Kritik bakıma ihtiyaç duyulan hastaların hemşirelik izlemlerinde hasta/hemşire oranının 1/1 veya 2/1 olması idealdir. Çoğu acil servis ünitesinde bu oranların sağlanması mümkün olmamaktadır. Bunlar kritik hasta bakım uygulamalarının başarısını olumsuz olarak etkileyen durumlardır.

KRİTİK HASTA

Kritik hasta "*fizyolojik olarak stabil olmayan, hastanın ve hastalığın özelliğine uygun olarak sürekli olarak ve dakika-dakika tedavi planının gözden geçirilmesi gereken hasta*" olarak tanımlanmaktadır. Kritik hasta tanımı çoğunlukla yoğun bakım ünitesine kabul edilen hasta özellikleri ile örtüşmesine rağmen hastane öncesi ve hastaneye kabulden sonraki tedavi ve bakım aşamalarında da durumu kritikleşen hastalar bulunabilmektedir. Bu nedenle kritik hastanın bakımı sadece Yoğun Bakım Ünitesinde (YBÜ) verilen bakım ile sınırlandırılmaz. Hatta kritik bakım çoğunlukla YBÜ dışında ya da öncesinde başlar. Yataklı ya da yataksız sağlık bakım kuruluşlarının her ünitesinde fizyolojik durumu kötüleşme potansiyeli olan ya da hâlihazırda kötü ve değişken fizyolojik durumları nedeniyle sağlık kuruluşlarına başvuran hastalarda kritik bakım gereksinimi